

Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen:

Kunnallinen työmarkkinalaitos ja tasa-arvovaltuutettu rikkoivat syrjäntäkieltoa

Kunnallinen työmarkkinalaitos ja tasa-arvovaltuutettu Pirkko Mäkinen ovat rikkoneet yhdenvertaisuuslain syrjäntäkieltoa niin sanotun Tehy-pöytäkirjan valmistelun yhteydessä, toteaa apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen päätöksessään. Työmarkkinalaitoksen tekemä työ- ja virkaehtosopimus rajattiin koskemaan samalla työalalla vain Tehyn jäseniä, mikä on ristiriidassa syrjäntäkiellon kanssa.

Työministeriö asetti syksyllä 2007 sovittelulautakunnan, jossa etsittiin ratkaisua Tehyn ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen väliseen palkkakiistaan. Työkiistan osapuolet sittemmin hyväksyivät sovittelulautakunnan tekemän sovintoehdotuksen.

Sopimuksen sitovuuspiirin rajoittaminen on mahdollista kunnallisen virkaehtosopimuslain ja työehtosopimuslain nojalla. Rajoittamisesta kuitenkin seuraa, että Tehyyn kuulumatonta viranhaltijaa ja työntekijää kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin epäsuotuisammin kuin Tehyn jäsentä ilman, että perusteena olisi työtehtävien laatu ja niiden suorittamiseen liittyvä todellinen ja ratkaiseva vaatimus. Sopimusta noudattavan työnantajan menettelyyn tyytymättömillä viranhaltijoilla ja työntekijöillä on oikeus saattaa kysymys työnantajan menettelyn syrjivyydestä yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi. Apulaisoikeuskansleri toteaa käsityksensä, että mahdollisuus vaatia oikeuksiaan tuomioistuimessa ei kuitenkaan vapauta Kunnallista työmarkkinalaitosta noudattamasta perustuslain ja yhdenvertaisuuslain syrjäntäkieltoja.

Tasa-arvovaltuutettu Pirkko Mäkinen oli jäsenenä sovittelulautakunnassa. Osallistuessaan syrjäntäkieltoa rikkovan sopimuksen sisältävän sovintoehdotuksen antamiseen Mäkinen antoi sanotunlaista sopimusta koskeneen ohjeen ja rikkoi viranomaisena yhdenvertaisuuslain syrjäntäkieltoa. Apulaisoikeuskansleri antoi tämän käsityksensä vastaisen varalle Mäkisen tietoon.

Apulaisoikeuskansleri Puumalaisen mukaan Kunnallista työmarkkinalaitosta ja tasa-arvovaltuutettu Mäkistä sitoi

yhdenvertaisuuslaissa viranomaisille säädetty erityinen velvoite edistää yhdenvertaisuuden toteutumista.

Apulaisoikeuskansleri on myös pyytänyt sekä valtiovarainministeriötä että työ- ja elinkeinoministeriötä harkitsemaan, onko esillä olleessa asiassa ilmenneiden seikkojen valossa kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen ulkopuolella olevien viranhaltijoiden ja työntekijöiden perus- ja ihmisoikeudet toteutuneet riittävässä määrin. Harkinnassa tulisi ottaa muun muassa huomioon lainsäädännössä oleva sopimuksen sitovuuspiirin rajoittamisen mahdollisuus syrjäntäkieltoa loukkaavalla tavalla. Ministeriöiden tulee ilmoittaa 31.5.2010 mennessä harkintansa tuloksista ja mahdollisista toimenpiteistään.

Päätös ei koskenut Tehyä taikka sopimus- tai neuvottelujärjestelmää sinänsä, vaan työmarkkinalaitoksen ja tasa-arvovaltuutetun toimintaa julkisessa tehtävässä.